

70070 2008
12/178P
312

Jon Fretheim
342 chemin de Font Clovisse
FR-83300 Draguignan
Frankrike

NVE
Postboks 5091 Majorstua
NO-0301 Oslo

26.11.08

Til : Tor Simon Pedersen

KOMMENTAR

TIL

SØKNAD FRA JERNBANEVERKET OM NEDLEGGING AV REGULERING AV SELTUFTVATNET, AURLAND.

1. Jernbanelverket Bane Energi (BE) har i brev som vi som grunneier mottok 22.11.08, varslet om at de har søkt NVE om nedlegging av reguleringen av Seltuftvatnet og at fristen for uttalelse er senest innen 01.12.08. Kommentaren sendes NVE.
2. Vi mener at
 - ved en evt. nedlegging av reguleringen, må utløpsterskelen sikre at vannstanden holdes fullt ut på det som var naturlig nivå før reguleringen (= HRV = naturlig nivå i dag), og at
 - i alle tilfelle må tappetunnellen i Seltuftvatnet fortsatt kunne åpnes og stenges i forbindelse med regulert føring av vann fra Klevevatnet gjennom Seltuftvatnet til Kjosfossen Kraftverk.
- 3.0. Vi har mottatt kopi av BE's søknad om nedlegging av regulering, datert 01.07.08. Søknaden er kortfattet. Den er nærmere begrunnet i et notat som ble lagt ved søknaden. Vi har noen kommentarer til notatet og mener dessuten at vesentlige momenter ikke er tatt med i notatet. 06.08.08 sendte vi en foreløpig e-post til NVE med kopi til BE.
- 3.1. Til notatets punkt 3 :

Det er nevnt flere steder at BE ønsker en terskel som setter vannstanden til ca 0,2 m under HRV. Vi har ikke funnet noen fornuftig begrunnelse i notatet for ønsket om reduksjon av vannstanden.

I notatets punkt 3.1, 7. avsnitt heter det at : " det er ønskelig å bygge en terskel som i størst mulig grad vil virke som en naturlig utløpsterskel. Det kunne derfor være ønskelig å senke vannstand betydelig, men dette vil i tilfelle ha miljømessige konsekvenser som ikke er ønskelig." Hva menes med en naturlig virkende terskel og hvorfor fører den til en lavere vannstand enn den naturlige fra før reguleringen? Det kan synes som BE

forsøker å presentere ca 0,2 m som et lavt tall, og siden det er lavt behøver det ikke noen begrunnelse. Vi mener at vannstanden må føres tilbake til naturlig vannstand som det i dette tilfellet ikke bare er mulig, men også enkelt å få til fordi HRV både tilsvarer naturlig vannstand fra før reguleringen og dessuten er den vannstanden som etter notatet fremdeles er den naturlige

Etter notatets punkt 3.2. har investeringen i opprusting en negativ nåverdi. Vi vet ikke om verdien er stor eller liten. Vi går ut fra NVE vurderer objektiviteten i disse opplysningene. Med det eksisterende effektive markedet for kraft, synes en høyere kraftpris mulig å oppnå. Det bør også vurderes om det er relevant om nåverdien er negativ eller positiv for en mindre del av en sammenhengende gruppe anlegg.

- 3.2 Notatets kapittel 4 om området og miljøkonsekvenser inneholder flere faktiske feil og påstander som ensidig søker å bygge opp under en varig reduksjon av vannstanden. Igjen presenteres noen høye tall slik at vannstandsinkingen på ca 0,2 m skal virke liten.

Det er riktig at noen meter av Rallarvegen enkelte år står under vann når det er sterk snøsmelting, men det gjelder bare ca 50 - 100 m av vannets lengde på ialt ca 1,5 km. Veien har tatt lite skade av dette siden den ble bygget for mer enn 100 år siden. Dette kan ikke på noen måte brukes som grunn for en varig vannstandsinking, verken stor eller liten. Dessuten er det Jernbaneverket selv som eier veien som blir satt under vann noen dager i året. De kan heve veien hvis de vil. Henvisningen til at det finnes en kafe i området (som neppe er åpen under snøsmeltingen), se det vedlagte kartet med avmerket KAFE, har ingen mening i forhold til en varig senking av vannstanden.

Etter notatet skal (den nye) dammens flomkapasitet øke noe fordi overløpsterskelen blir noe lengre. Etter kartet å dømme og etter vår kjennskap til terrenget er det tvilsomt om overløpsterskelen kan bli lengre enn den nåværende demningen.

Notatet hevder at det er lite løsmasser i kanten av Seltuftvatnet og at det meste av vannkanten består av fjell i dagen. Påstanden er mildt sagt feil. Såvidt vi kan forstå er det mindre fast fjell enn annet. BE bør legge fram nye tall om dette slik at virkningen for plante- og fugleliv kan vurderes på korrekt grunnlag. Virkningen for planter og fugl av redusert vannstand er i følge notatet lite kjent. "Lite kjent" betyr vel i klartekst at intet er kjent om virkningen. Hvorfor da ta sjansen på negativ virkning ?

- 4.0. Enkelte momenter er ikke nevnt i notatet.

- 4.1. Det er ikke nevnt at etter vassdragsloven skal vassdraget så langt som mulig tilbakeføres til forholdene slik de var før anlegget ble bygd. Dette må i særlig grad gjelde vannstanden som det i dette tilfellet er enkelt å føre fullt ut tilbake til det den var før reguleringen. Vannet ble i sin tid regulert 3,5 m ned og ikke opp. Derfor tilsvarer opprinnelig vannstand HRV. Dessuten har HRV etablert seg som naturlig vannstand i dag. Hensynet til full tilbakeføring (som i dette tilfelle bare betyr at vannstanden

oppretholdes) gjelder særlig sterkt ved vann i et vernet vassdrag slik Seltuftvatnet er en del av. Det bør iallefall ikke gis anledning til lavere vannstand på grunn av ukjente "praktiske grunner", e.l.

- 4.2. Nedlegging av reguleringen for det miderste av tre vann reiser enkelte spørsmål som det er uventet at BE ikke har behandlet i grunnlaget for sin søknad. Oppmagasinert vann fra det oppstrømsliggende Klevevatnet til Kjosfossen Kraftstasjon vil gi virkning for Seltuftvatnet som vannmengden føres gjennom. Magasinet i Klevevatnet er nesten 5 ganger større enn Seltuftvatnets. Utslipp av vann gjennom tappetunnellen i Klevevatnet vil gi en reguleringsmessig virkning for Seltuftvatnet. Med et effektivt kraftmarked kan BE finne det økonomisk fordelaktig å bruke det oppmagasinerte vannet i Klevevatnet svært raskt. Da vil virkningen for Seltuftvatnet bli betydelig.

Vi mener at BE ikke bør få påføre Seltuftvatnet en negativ virkning gjennom hele året gjennom redusert vannstand, bare fordi de noen dager i året vil kjøre en størst mulig vannmengde på kortest mulig tid gjennom dette vannet for å tjene mer på investeringen i Klevevatnet.

Hvis BE fastholder sitt ønske, må det bety at reguleringen av Seltuftvatnet ikke nedlegges, slik det er søkt om, men at den endres, eller det innebærer en ny virkning av reguleringen av Klevevatnet. I begge tilfelle blir det spørsmål om ny regulering og om det er anledning til å gi konsesjon for stikt i et vernet vassdrag. For iallfall å redusere denne reguleringsvirkningen på vannstanden i Seltuftvatnet, må BE opprettholde og bruke muligheten til å lukke og åpne tappetunnellen i Seltuftvatnet parallelt med tappetunnellen i Klevevatnet.

- 4.3. Hvis det lages en terskel i Seltuftvatnet slik BE ønsker, og tappetunnellen stenges, må det fastsettes et nytt manøvreringsreglement (for Klevevatnet ?) som tar nødvendig hensyn til virkningen for Seltuftvatnet av gjennomstrømningen av oppmagasinert vann fra Klevevatnet. Se forøvrig punkt 4.7. nedenfor.
- 4.4. Det er ikke lagt fram noen reell begrunnelse for hvorfor vannstanden ønskes redusert med akkurat "ca 0,2 m". Hvis senkingen er tenkt å gi plass til vann fra tappetunnellen i Klevevatnet er dette en klar reguleringsvirkning. Regn og snøsmelting gir korte naturlige variasjoner som vanlig i et uregulert vann. Ved slike naturlige variasjoner har 0,2 m "ekstra plass" absolutt ingen betydning. Derimot vil lavere vannstand året rundt være klart negativt, særlig for de grunne områdene.

BE bør forklare hvorfor hovedregelen om tilbakeføring til naturlig vannstand ønskes fraveket. Hvis en viktig og vesentlig begrunnelse for dette finnes, hvorfor sies det ikke? Er det regulantens hensikt å imøtegå høringsmerknadene ved presentere andre, vektigere grunner enn de som nevnes i notatet, direkte til NVE? Da vil i tilfelle disse grunnene unndra seg høringskommentarer. Høringsdeltakerne bør få anledning til å kommentere denne eventuelle begrunnelsen.

- 4.5. De tre vannene utgjør en reguleringsmessig enhet. Bør det være anledning til å plukke ut en del av enheten, siden den gjenværende regulering har virkning for alle tre vann ?
- 4.6. På sydsiden av Seltuftvatnet ligger en stor og nesten lukket bukt som er svært grunn. Den synes godt på kartet og er kjent av BE som likevel ikke har nevnt den i notatet. Enhver varig reduksjon av vannstanden vil ha betydelig virkning for dette området. BE bekrefter i notatet at HRV har etablert seg som en normal vannstand, som er den samme som før reguleringen. Bukten har derfor "overlevet" 50-60 års regulering. Bukten er et viktig oppvekstområde for fisk. Den er en helt særegen biotop som ikke finnes ellers i vassdraget, og som det ubetinget må tas vare på.
- 4.7. Hvis det fastsettes et nytt manøvreringsreglement for Klevevatnet og/eller Seltuftvatnet hvor det bl.a. skal tas hensyn til annet enn regulantens interesser, vil vi få nevne at BE som regulant har vist at de ikke alltid tar hensyn. BE ble f.eks. den 25.08.08 pålagt av NVE å varsle grunneierene i området om søknaden med frist for uttalelse ca 3 måneder senere, 01.12.08. Det er ikke kjent for oss hvorfor vi ikke ble varslet før 22.11.08 ved et brev datert 11.11.08 og postlagt 19.11.08. Det synes arrogant av BE å ignorere NVE's pålegg, og dermed gi oss en svært kort frist.

Et annet og mer talende eksempel er at på slutten av demnings-byggingen i Klevevatnet for et par måneder siden ble det sluppet ut "sølevann" herfra nok til å gjøre nedstrøms vann helt grå og ugjennomsiktige. Det skal mye søle til for å gjøre mer enn 1,3 km² krystallklart fjellvann om til en søledam. Vi vet ikke hvorfor dette ble gjort. Det blir vanskelig for regulanten å føre vassdraget tilbake til tilstanden før reguleringen på dette punktet. Hendelsen viser at regulanten ikke tok hensyn verken til kafeen eller til hotellet eller til hytteeiere som henter vannet sitt nedstrøms Klevevatnet. Det er heller ikke kjent hvilken virkning det hadde umiddelbart for fisken, eller hvilken virkning det vil ha på sikt ved at det ble lagt et betydelig slamlag på bunnen i vannet og elven like før gytetiden for røye og ørret. BE bør opplyse om de søkte fiske-og naturkyndig ekspertise om en vurdering av virkningene av utslippet før det ble foretatt ? Vurderingene bes gjort kjent. Det bes videre opplyst om regulanten hadde samtykke fra NVE til dette utslippet ?

Med vennlig hilsen

Jon Fretheim
47/8 e.f.